

Dinî Araştırmalar, Eylül-Aralık 1999, C. 2, s. 5

Kitap Tanıtımı

Mısır'da, Osmanlı Devleti Hakkında Çıkan Bir Eser

Kendisine İftira Atılmış Bir İslam Devleti Olan Osmanlı Devleti,
Prof. Dr. Abdulaziz Muhammed eş-Şennavi, Mektebet el-Enjilo
el-Mısıryye, Kahire, 1980-1983.

Yazarı, Mısırlı değerli ilim adamlarından Prof. Dr. Abdulaziz Muhammed eş-Şennavi, (Ezher Üniversitesi İnsanı Araştırmalar Fakültesi, Tarih Bölümü Başkanı, Modern-Çağdaş Tarih Profesörü) olan bu eser dört ciltten ibarettir (1-4 cilt, 1980, 1983). 1. cildi, 1980'de Kahire Üniversitesi Basımevi'nde basılmıştır. Eserin her cildi, 650 ila 700 sayfa arasında değişmekte ve orta boydadır. Kitabın yazımı 1978'de tamamlanmıştır. Eserin fihristindikileri serdetmeyi yazmaktansa, yazarının önsözünü buraya aktarmayı tercih ettik, zira yazarın -bazı ilâvelerimizle- eserinin içeriğini kendi önsözünde bizden daha iyi anlatacağına kanaat getirerek, bu önsözü aşağıya alıyoruz. Eser Osmanlı Devleti'nin dağılması, Cumhuriyetin kurulması ve Arap devletlerinin şimdiki acınacak parçalanmış durumuna kadar devam eden tarihi süreci içermektedir.

"Sloganımız; kervan yoluna aşama aşama devam eder, arkasından aciz ve kindarlar, birleşip komplolar üretmelerini sürdürürler. "Onlar entrika-

lar üretir. Allah da tedbirini alır, tuzakları en iyi boşa çıkaran Allah'tır". (Kur'an-ı Kerim, Enfal, 8/39).

(Rahman ve Rahim Olan Allah'ın Adıyla)

Allah'ın Resülü Hz. Muhammed (s.a.v) ve sair resuller, peygamberler ve seçkin kullarına, salat ve selam olsun.

Müellifin Önsözü:

Bu kitap; bilimsel, gerçekçi ve tarafsız olarak Osmanlı Devleti tarihini, bazı yönleriyle ele almaktadır. Bundan önce yazdığım bir eserde bu devletin, kuruluşundan 1669 yılında¹ Girit Adası'nın alınmasına kadar geçen sürede, siyasi tarihimizin bazı yönlerini ele almıştık. Bildiğimiz kadarıyla bu devlete yapılan kötöleme ve karalama amacıyla kendisine yöneltilen şiddetli ve acımasız, kinci saldırı ve aleyhindeki kampanyalar, dünyada hiç bir devlete yapılmamıştır. Bu yoğun saldırıları ise, dünyanın iki süper gücü yapmıştır. Bu saldırıları Avrupa emperyalist güçleri, her fırsatta tertipleedikleri oturumlar, bildirimler, -sözde- bilimsel araştırmalarda sürdürmüş ve tarihi yayınları çarpıtarak, işlerine geleni Osmanlı Devleti'ne yüklenerek aleyhinde kullanmış ve yaymışlardır. Bazı Arap tarihçi ve araştırmacılar, cehaletleri veya görmezlikten gelmeleri ya da kinlerinden dolayı bu yanlış ve haksız fikirleri, ne yazık ki kendi yazdıkları eserlerde de tekrarlamışlardır. Böylece bu yanlış fikirler dizini, bir sonraki nesil Arap ve İslam fikir adamlarının akıllarında, Osmanlı Devleti hakkında çok karanlık bir nokta olarak ilişip kalmıştır. Bu yanlış fikirlerin bir kısmı ise; o devletin, reayalarından aldığı -sözde- sürekli ve haksız vergiler, halka yaşattığı sıkıntılar, zulüm ve baskılar; yüreklerinde yer etmiş ve onların mallarına, arazi, mahsul ve davarlarına el koyduğu, geri kalmışlığa sebep olduğu, toplu katliamları yaptığı ve devletin Arap vilayetlerini zorla dünyadan tecrit ettiği; bunların da yoksulluk, cehalet ve hastalıklara yol açtığı ve yaydığını... zannederek, kinle saldıran bu insanlar; devletin, özellikle Arap vilayetlerine yapıcı hizmetler yaptığı için devlete şükran borcu duyulması gereken hizmetlerdir. Ayrıca Osmanlı Devleti'nin, Arap dünyasını bekleyen ve en ağır tehlikelerle tehdit eden büyük ve uluslararası tehlikeleri göğüslediğini de görmezlikten geldiler. Bu tehlikeler arasında Por-

1 Dr. Abdulaziz Muhammed eş-Sennavi, Modern Asırların Başlangıcında Avrupa, Yayınlayan Dar el-Ma'arif, kahire (1. bsk.), 1969, 1/515-810.

tekizlilerin Doğu denizlerine ulaşması ve böylelikle de Arap yarımadasının doğusuna sinsice sızmaları, önemli askeri bölgelerin musallat olmaları ve defalarca güney kapısından Cidde'yi ele geçirmek amacıyla Kızıldeniz'e sokulma çabaları, oradan da Mekke'ye yürüyerek Kabe-i Şerif'i yıkmayı sonra da Medine-i Münevvere'yi ele geçirmek üzere istilalarına devam etmeleri, orada da Resulullah'ın (s.a.) kabrini deşip tahrip etmek için gayret ettiklerini hatırlamaz oldular. Portekizlilerin Arap yarımadasının Doğusunu istila etmeleri, modern tarihte Arap bölgelerini istila etmek üzere ilk Avrupa askeri haçlı istilasını idi. Sloganları ise: "Ya haç ya top" idi.

Osmanlı Devleti, altı asırdan fazla yaşadı. Osmanlı İslam orduları ise Orta ve Güneydoğu Avrupa'nın geniş bölgelerine yayıldı. Bu bölgeler daha önce hiç bir Müslüman hükümdara kesinlikle boyun eğmemişti. Osmanlı Devleti, İslam adına çarpıcı ve parlak zaferler kazanmış, ellerinde çok sayıda Avrupa devletleri düşmüştür. Avrupa halkı ve hükümetleri, kendi topraklarında basıldıklarını görünce, aniden çıkan bu İslam devleti karşısında şaşkına dönüp paniğe kapılarak, yürekleri korku ile doldu. Bu devlet, Avrupa'daki yoluna devam etme sırasında, Roma papalığının çığırkanlığını yaptığı uluslararası haçlı birleşmeleri ve çok sayıda Avrupa devletinin de katıldığı saldırılara maruz kaldı. Devlet bazan düşmanları ile karşılıklı olarak yenilgiye uğramış ve zaferler kazanmıştır. Avrupa devletleri bu devlete soluklanma fırsatını da vermemiştir. Bütün bunlara rağmen, bu devlet tökezlemesinden kalkıp, kara ve deniz gücünü yeniden yapılandırıyor, toparlanıyor ve zafer dolu mesiresini sürdürüyordu.

Osmanlı Devleti'nin zaman içindeki yaşamını altı asırdan fazla güçlü, adaletli, şanlı ve parlak bir şekilde sürdürmesine karşın, 1. Napolyon İmparatorluğu, imparatorun (1804-1815) taç giymesinden itibaren 11 yıldan fazla yaşayamamış; daha sonra bu imparatorluk 12.6.1815'te İngiliz komutanı Wellington ile Prusya komutanı Blasher'in karşısında; Waterloo Savaşı hezimetini neticesinde yıkılmış ve yokolmuştur. Aynı şey III. Napolyon'un kurduğu ikinci imparatorluk için de geçerli olmuş, o da yıkılmış ve 18 yıl (1852-1870) sonra; 2.9.1870'te, Sedan Savaşı hezimetini arkasından yok olmuştur. III. Napolyon kendi memleketini terkederek, az sayıdaki seçkin adamlarıyla, deniz yoluyla Fransızların klasik sürgün yeri olan İngiltere'ye, gizlice kaçmıştır. Buna rağmen Avrupalı tarihçiler bu iki imparatorun tarihini son derece şanlı, övgü dolu cümlelerle süslerken, Osmanlı

sultanlarını, cahil, barbar, güzel cariyeler ile zevklerine düşkün, Müslüman sultanı" olarak nitelemişlerdir. Doğrusu, Osmanlı Devleti'ni "kendisine iftira atılan bir İslam devleti" olarak nitelemek bizce bu devlet hakkında söylenebilecek en doğru ifadedir.

Osmanlı Devleti tarihi hakkında iftira ve uydurma iddialar bulunuyorsa, bu devletin de tenkit edilecek bazı kusurlarının bulunduğu manasına gelebilir. Zira her devletin lehinde zikredilmesi gereken iyi yönleri olduğu gibi, aleyhinde kaydedilebilen kusurları da vardır. Ancak herhangi bir devletin iyi ve meziyetli yönlerini gözardı ederek, yalnızca kusurlarını zikretmek ne tarih ahlakına yakışır ne de gerçekçi bilimsel bir araştırma olur. Doğruları ortaya çıkarmak için her iki yönü de birlikte zikretmek gerekir. Bu çalışma da, bilimsel tarih araştırmaları prensiplerine uygun olarak bu yönlerin ikisini de ele almaktan kaçınmamıştır.

Bu çalışma, Doğu ve Batı'daki pek çok ve yoğun yönleriyle yeni ve çağdaş tarihi, orta çağlardaki İslam tarihi, teorileri, nizamları, siyasi bilimleri ve umumi uluslararası yasa ve uluslararası ilişkileri kapsadığı gibi, Osmanlı Devleti'ndeki hadımlaştırma ameliyatlarının her iki çeşidi -iki yumurtalık ve penis ile iki yumurtalık = tam/yarım hadımlaştırma- ve yönüyle İslam yasalarının kuralları, çok evlilik, cariyeye seçme ve onlardan Osmanlı sultanlarının nesillerinin dünyaya getirilmesi ve doğumlarından sonra bu cariyelerin kanuni statüleri ve aydın şeriatın belirlediği güçlü, orta ve zayıf yatak gibi yatak çeşitleri ve bu konu ve benzeri konuların ele alınmasını gerektiren çalışmaları kapsamaktadır.

Şunu da söylemek sanırım benim hakkımdır ki, o da bu kitabın bir çok bölümünü yazdığım sıralarda son derece tehlikeli sağlık durumlarından geçmekteydim. Bu çalışmayı tamamlamak hayatımla bir çeşit kumar oynamaktı, zira herhangi bir zihinsel güç sarfetmem yasaklanmış, doktorların sıkı tavsiyesiyle tamamen zihinsel dinlenme hayatı yaşamam gerekmekte ve istenmekteydi. Benim uykumu kaçırın konulardan biri de, bu kitabımı bitirmeden önce öleceğim ihtimali idi. Ancak Allah'ın lütuf ve rahmeti beni sardı ve bu zor sağlık dönemimi atlatabilme ve bu kitabı tamamlamada bana yardımcı oldu. Bu nedenle kitabın ortaya çıkması seneler aldı.

İlk etapta bu çalışmam için tasarladığım plan, Osmanlı Devleti'nin İslamiyeti, Güney-Doğu ve Orta Avrupa'da yaymayı üstlenen rolü içeren 7 bölüm ihtiva etmekteydi. Daha sonra devletin zimmilere karşı tutumuydu.

Ancak, bu eserde bu kadarla yetinmedim ve son iki konuya, ilerideki günlerde müstakil olarak çıkacak olan ek ve tek bir çalışmada yer vereceğimi düşündüm. Zira, bilimsel maddesi aklımda saklıdır ve gerçekten bu yeni kitabın bazı bölümlerini yazmaya da başladım.

Teşhir Edilme Saldırılarından Uzak, Osmanlı Devleti ve İslamî-Osmanlı'nın Avrupa'daki Varlığı:

Osmanlı devleti, ister İslam dünyası tarihi isterse Avrupa Hıristiyan dünyası tarihi için olsun, tarihte çok büyük bir yer işgal eder. Fetihleri, Asya, Avrupa ve Afrika gibi üç kıtaya yayılmıştır. Bir Asya-Avrupa-Afrika kıtalararası devleti haline gelmiştir. Orduları ise Avrupa'nın sayı bakımından en kalabalık, en iyi eğitilmiş, en güçlü silahlara sahip ve en disiplinli ordusu idi. Orduları, Anadolu'dan Avrupa'ya deniz yolu ile m. 1356 yılında Osmanlı'nın 2. Sultanı Orhan zamanında geçti. Bu yürüyüşünde Avrupa Hıristiyan ülkelerini ele geçirerek, Mora yarımadası, Bulgaristan, Romanya, Sırbistan, Macaristan, Transilvanya, Bosna ve Hersek, Arnavutluk ve Karadağ olmak üzere Yunan topraklarına boyun eğdirdi. Orduları yürüyüşünde Avrupa'nın ortasında bulunan Avusturya'nın başkenti Viyana kapılarına dayandı. Böylece Osmanlı Devleti, Avrupa tarihinde ezici kuvvetleri ile bu topraklara ayak basan ilk İslam devleti idi. Osmanlı İslam devletinin, askeri-siyasi gücünün bu topraklardaki varlığı inkar edilmeyecek bir gerçektir. Devlet, İslamiyet'i bu Avrupa ülkelerinin değişik topraklarında yaymak için çok önemli roller üstlendi.

Burada bir şeye dikkat çekmek gerekiyor ki, o da Osmanlılar, Osmanlı Devleti'nin kurucusu Osman'ın hükümdarlığına dayanan çok erken bir zamanda ve kendi istekleriyle İslamiyet'i seçtiler ve İslamiyet onlar için resmi dini bir inanç oldu.²

(Bir sonraki kitabımız: Osmanlı Devleti'nin İslamiyeti Avrupa'da Yayımasındaki Rolü ve Ehl-i Zimmeye Karşı Tavır) olacaktır.

Başarı Allah'tandır, O'na güvenir ve O'ndan yardım dileriz.

Prof. Dr. Abdülaziz Muhammed eş-Şennavi

Yeni Mısır, Receb 1398 H. / 7 Haziran 1978 M.

Necati Avcı*

* Yrd. Doç. Dr., Osmangazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

2 Bk. bu eser, s 36-38.

Kanuni Sultan Süleyman'ın tahta çıkışı (Süleymannâme)